

Тема: *Утілення в образі Айвенго кодексу лицаря*

Мета: проаналізувати образ головного героя роману, розкрити його роль у втіленні авторських ідеалів; розвивати навички виразного читання, переказу, усного мовлення, вміння характеризувати художній образ; сприяти вихованню моральних якостей учнів.

Обладнання: портрет В.Скотта, тексти роману «Айвенго», малюнки до роману, репродукції картин Ежена Делакруа «Взяття хрестоносцями Константинополя», С.Васильківського «Сторожа запорозьких вольностей», В.Васнецова «Богатирі», «Витязь на роздоріжжі», мультимедійна презентація у форматі Презі.

Хід уроку

Рицарство – джерело найшляхетніших вчинків,
це опора гноблених і захист принижених,
це боротьба проти свавілля влади.

Вальтер Скотт

Слайд 1

I. Актуалізація опорних знань учнів.

1. Інтерактивна технологія «Пароль». (Кожен учень називає, не повторюючись, суттєве для матеріалу попереднього уроку слово чи словосполучення)

2. З'ясування емоційної готовності до уроку.

Якщо б до вашого настрою можна було б доторкнутися, яким би він виявився на дотик?

3. Тестові завдання.

Слайд 2

1. В.Скотт вважається засновником:

а) історичного роману; б) пригодницького роману; в) соціально-побутового роману.

Слайд 3

2. Лицар, який приховував своє обличчя на турнірі:

а) Ательстан; б) Айвенго; в) Бріан де Буагільбер.

Слайд 4

3. Гурт і Вамба були:

а) рабами Седріка; б) друзями Седріка; в) сусідами Седріка.

Слайд 5

4. Королевою кохання і краси на лицарському турнірі обрали:

а) Ребекку; б) Джулію; в) Ровену.

Слайд 6

5. Як звали даму, перед якою схилявся навіть сам благородний Седрік? (**Ровена**)

Слайд 7

6. Під яким ім'ям діє у романі Робін Гуд? (**Локслі**)

Слайд 8

7. Коня й зброю для Айвенго допоміг дістати:

а) Седрік; б) Локслі; в) **Ісаак**.

Слайд 9

8. Айвенго, перебуваючи в домі Седріка, відкрився лише:

а) **свинопасу Гурту**; б) блазню Вамбі; в) леді Ровені.

Слайд 10

9. У записці короля Франції про звільнення Ричарда Левове Серце було написано:

а) «Будьте обережні – сокіл летить на здобич»;

б) «Будьте обережні – диявол спущений з ланцюгів»;

в) «Будьте обережні – тигр на волі».

Слайд 11

10. Замок Фрона де Бефа підпалила:

а) Ровена; б) Ребекка; в) **Ульріка**.

Слайд 12

11. Ребекка подарувала Ровені:

а) перстень з діамантом; б) діамантову діадему; в) **скриньку з коштовностями**.

Слайд 13

12. Досягти високих почестей Айвенго завадила:

а) дружба з Локслі; б) знайомство з євреєм Ісааком; в) **загибель Ричарда Левове Серце**.

Слайд 14 (відповіді на тести)

II. Оголошення теми і мети уроку.

Слайд 15

Вчитель. «Лицарство ... воно джерело найчистіших і найшляхетніших прихильностей, опора пригніченим, захист ображеним, оплот проти свавілля володарів! Без нього дворянська честь була б пустим звуком. І свобода знаходить найкращих покровителів у лицарських списках і мечях!» - писав Вальтер Скотт.

Відомо, що лицарями прагнули бути чоловіки, ними завжди захоплювалися жінки. На сьогоднішньому уроці ми поговоримо про доблесного лицаря Айвенго – головного героя роману. (*Запис теми уроку в зошити.*)

Слайд 16

Вчитель. Отже, метою нашого уроку буде: проаналізувати образ головного героя роману, розкрити його роль у втіленні авторських ідеалів; розвивати навички виразного читання, переказу, усного мовлення, вміння характеризувати художній образ; сприяти вихованню моральних якостей учнів.

Слайд 17

Вчитель. Чи знаєте ви, кого називали лицарями? Звичайно, сміливих, мужніх, відважних людей, котрі готові були у будь-який момент прийти на допомогу всім, хто потерпає. У словникові В.І.Даля можна прочитати таке тлумачення цього поняття: «Рыцарь – конный витязь старины, когда ручной бой, меч и латы решали дело; конный латник дворянского сословия; член рыцарского ордена, братства; самоотверженный заступник».

Слайд 18

Вчитель. І так, зустрічайте наших гостей – благородних лицарів, для яких честь – понад усе. Вони зараз розкажуть нам про те, хто такі лицарі і коли виникло лицарство.

Рицар І. Рицарство виникло у Франції, а згодом поширилось і в інших країнах Європи. У Франції рицарів називали шевальєс, в Іспанії – кабальєро, в Германії – риттери. Поява рицарства пов'язана з виникненням системи феодалного землеволодіння. При передачі землі в тимчасове (а пізніше постійне) володіння її хазяїн ставав сеньйором, а отримувач - його вассалом. В обов'язки вассалів входили захист володінь сеньйора, викуп його з полону, участь в його раді та суді .

Слайд 19

Рицар ІІ. Основу рицарського озброєння складала важкий меч і спис. Часто цей набір доповнювався кинджалом, алебардою (сокирою з двома лезами), булавою і бойовим молотом. Тіло рицаря захищала кольчуга із залізних кілець, а пізніше - суцільнометалевий обладунок. Голову покривав залізний або сталевий шолом для захисту обличчя. Неодмінною деталлю оборонного спорядження був металевий щит, що закривав воїна від підборіддя по коліна. Обладунками були захищені і коні лицарів. Таким чином, загальна вага їх спорядження і озброєння могла досягати 80 кг.

Слайд 20

Рицар ІІІ. Оволодіння рицарським ремеслом вимагало особливої підготовки. Вона починалася з дитинства. До 7 років хлопчиків виховували вдома, розвиваючи за допомогою фізичних вправ силу і військовий дух. Потім майбутнього рицаря відправляли до двору сеньйора, де починався основний етап навчання. Після прибуття в замок свого патрона, він отримував звання пажа або валета. У його

обов'язки входив супровід рицаря і його дружини на полюванні, у подорожах, у гостях. Паралельно з цим майбутнього рицаря вчили володіти зброєю, управлятися з мисливськими собаками і ловецькими птахами.

Рицар І. Велике значення надавалося вихованню у хлопців моральності та естетичного смаку. Предметом перших уроків пажу була релігія, статутів якої він не тільки повинен був дотримуватись, як зразковий християнин, але і охороняти їх ціною життя і смерті. Викладала цю дисципліну найпобожніша пані замку. Подібні заняття мали на меті вселити пошану не тільки до священних предметів, але і до прекрасної статі. Молодого пажу також учили грати в шахи, співати і грати на лірі, складати вірші.

Рицар ІІ. У 14 років хлопця посвячували в зброєносці: священник брав з вівтаря меч і пояс і, благословивши їх, переперізував молодого дворянина. Зброєносці розділялися на класи: кравчі (що прислужували за столом), шталмейстери (що дивилися за бойовими кіньми) і зброєносці при дружині рицаря. Верхівкою цієї ієрархії була посада зброєносця, що знаходився при рицарю. Він повинен був охороняти свого пана, утримувати в порядку його зброю й обладунки, супроводжувати його в бойових походах і поїздках до іноземних дворів.

Слайд 21

Рицар ІІІ. Після досягнення 21 року, успішно пройшовши всі випробування, хлопець ставав рицарем. Дату посвяти призначав сеньйор. Зазвичай, вона здійснювалася напередодні яких-небудь важливих подій: укладення миру, весілля титулованих персон або церковних свят. Після сповіді і причастя хлопця одягали в біле - символ непорочності. Потім він ішов до церкви, де проводив ніч у молитвах. Удосвіта приходили за ним старі заслужені рицарі і відводили хлопця в лазню. Потім йому надягали на шию перев'язь з мечем і уклали в ліжку, покриваючи білою або чорною тканиною, що символізувало очищення від гріхів.

Рицар І. Потім кандидата в рицарі вели в церкву, де він давав урочисту клятву захищати віру, допомагати слабким і знедоленим, тримати дане слово, бути мужнім і вірним сеньйорові, уникати гордості, пихатості, марнотратства і скупості. Посвячуваний ставав на коліна, і сеньйор ударяв його мечем навзнаки три рази, надягали хлопцю шолом, лати і золоті шпори, давали меч, щит і спис. Такий був обряд посвячення в мирні дні. Але під час війни рицарське звання часто завойовувалось серед табору або на полі битви. У таких випадках все обмежувалося трьома ударами по плечу посвячуваного і прочитанням над ним молитви.

Слайд 22

Рицар ІІ. Кожен новопосвячений рицар отримував свій герб. Він зображався на всьому його майні: одязі, зброї, обладунках, стінах замку. Для створення гербів використовували наступні кольори: золотий - що символізував багатство, силу, вірність і постійність; срібний - невинність; блакитний - велич і красу, зелений - надію, свободу і достаток; чорний - скромність, смуток; червоний - хоробрість і

мужність. З їх допомогою малювали різні алегоричні зображення: хрест- символ хрестових походів; башта - завойований замок; зірка - нічний бій; півмісяць - перемога над мусульманином; лев- хоробрість; орел - доблесть та ін. Вони затверджувалися сеньйором і передавалися по спадку, не змінюючись.

Слайд 23

Рицар III. У дні свят було прийнято влаштовувати турніри, на яких рицарі змагалися у військовому мистецтві. Сутички проходили як один на один, так і між цілими загонами. Переможцем оголошувався той, хто першим вибивав супротивника з сідла. Нагородою йому, зазвичай, служила зброя, обладунок або кінь. Нагородження проводила "королева свята", вибрана самим рицарем.

Слайд 24

Рицар I. Рицар мав відзначатися красою і привабливістю, яку підкреслював його багатий одяг.

Рицар II. Рицар повинен бути сильним, хоча б для того, щоб носити обладунки, що важили 60-80 кг.

Рицар III. Рицар мав постійно турбуватись про свою славу, оскільки вона вимагала постійного підтвердження і нових випробувань. Він мав всюди шукати відзнаки, сторонячись усього недостойного.

Рицар I. Зрада вважалась для рицаря найтяжчим гріхом. Він мав зберігати безумовну вірність даному слову.

Рицар II. Рицар повинен був захищати церкву, вдів і сиріт, а також піклуватися про підданих.

Рицар III. Рицар повинен бути невтомним мандрівником, що змагається на турнірах на честь дами серця.

Слайд 25

Вчитель. А тепер я прошу вас звернути увагу на репродукції картин Васнецова «Три богатирі», Делакруа «Взяття хрестоносцями Константинополя». Це теж лицарі. Запорожців також називали лицарями, бо вони були мужніми, відданими, захищали рідну землю (С.Васильківський «Сторожа запорозьких вольностей»)

Слайд 26

Метод «Займи позицію». Як ви гадаєте, чи є лицарі у наш час? Чи їхнє існування – це «дела давно минувших днів, преданья старины глубокой»?

III. Сприйняття та засвоєння учнями навчального матеріалу.

Слайд 27

Вчитель. У романі Вальтера Скотта на фоні мальовничих історичних подій діє герой, вірний кодексу честі, в будь-якій ситуації чинить відповідно до почуття обов'язку і зберігає вірність прекрасній коханій. Під маскою пілігрима він єдиний, хто зглянувшись над слабким старим лихварем Ісааком, вступив йому місце біля вогнища; анонімно викликає на бій рицаря Храму, непереможного Бріана де Буагільбера; заступається за честь сина Седріка (тобто за свою власну, знову ж анонімно); рятує Ісаака від пограбування і смерті; перемагає в декількох поєдинках рицарів-тамплієрів; б'ється разом з Ричардом Левове Серце; бере участь у хрестовому поході; рятує красуню Ребекку, протягом усього роману не зраджує рицарським поняттям честі. І все це він – Айвенго.

Слайд 28

Вікторина «Що ти знаєш про Айвенго»

- З якої родини походив Айвенго? (*Він був сином англосаксонського феодала Седріка Роттервудського, який пишався давністю й честю свого старовинного роду.*)
- У яких країнах побував герой? (*У Палестині, Венеції, Франції.*)
- Кому служив Айвенго? (*Королю Ричарду I.*)
- Що було зображено на його щиті? (*Дуб, вирваний з коренем.*)
- Під яким іменем виступав Айвенго на турнірі? (*Лицар, Позбавлений Спадку. Це було написано на його щиті.*)
- Хто став переможцем першого дня турніру? (*Айвенго*)
- З ким вступив Айвенго у двобій? (*З Бріаном де Буагільбером.*)
- Хто допоміг Айвенго у вирішальному поєдинку на лицарському турнірі? (*Чорний Лицар.*)
- Як звали даму серця Айвенго? (*Ровена*)

Виразне читання.

- Знайдіть і зачитайте портрет Айвенго, коли він в одязі пілігрима з'явився у домі Седріка. Як поведився герой? Що в його поведінці приваблює читача? (р.4)

Вчитель. Таким представ перед нами Айвенго зі сторінок роману. А ось яким уявляєте його ви. (*Розгляд малюнків, зроблених учнями.*)

Бесіда.

- Чому батько вигнав Айвенго з дому? (*Через те, що він покохав леді Ровену.*)
- Що розповів Бріан де Буагільбер про Айвенго в домі Седріка? (*Те, що саме Айвенго вибив із сідла хороброго лицаря храму. Бріан де Буагільбер зауважив, що «жоден із його товаришів не зміг перевершити у військовому мистецтві цього юного воїна».*)
- На вашу думку, з якою метою Айвенго відвідує батьківський дім, переодягнувшись пілігримом? (*Мабуть, щоб перед турніром побачитися з рідними, леді Ровеною.*)

Слайд 29

Словникова робота.

Пілігрим – (з нім. чужоземець) мандруючий богомолець, паломник.

Слайд 30

Паломник – старовинна назва прочан (мандрівних богомольців), які ходили на поклоніння до святих мощей на поклоніння і приносили звідти на батьківщину гілочку пальми.

Слайд 31

Бесіда.

- Кому відкрився Айвенго? (*Свинопасу Гурту. Окрім того, він попросив його бути своїм зброєносцем.*)
- Перекажіть, як Айвенго врятував єврея Ісаака від жорстокості храмовника. Які лицарські якості Айвенго виявилися в цьому епізоді? Як єврей віддячив юнакові?

Слайд 32

Перегляд відео «Турнір»

- Як на вашу думку, чому Айвенго не відкрив свого обличчя під час турніру?

Слайд 33

«Рольова гра».

- Розкажіть від імені Айвенго, що з ним сталося після турніру.

Виразне читання монологу Айвенго про лицарство.

Бесіда.

- Подумайте, чому Айвенго так цінує лицарство?
- Що означали для героя лицарський дух, лицарська честь?
- Як ви вважаєте, чи дотримується Айвенго законів лицарства?

Слайд 34

Творче завдання.

На основі прочитаного визначте закони лицарства, про які із захопленням говорить герой.

Закони лицарства

1. Цінувати життя нижче честі.
2. Торжествувати над різними злигоднями, турботами, стражданнями.
3. Не боятися нічого, крім неслави.
4. Здійснювати величні подвиги в ім'я кохання до дами серця.
5. Бути опорою пригнічених, захищати вдів, сиріт, церкву, воювати лише за праведне діло.

Слайд 35

Бесіда.

- Чи пробачив Седрик свого сина?
- Як ставився до Айвенго король Ричард? (*Айвенго був його улюбленцем. Король Ричард гостював на весіллі свого вірного підданого.*)
- Як Айвенго характеризує той факт, що він став захисником Ребекки під час суду над єврейкою? (*Він був дуже порядною людиною і пам'ятав добро, що йому зробила ця дівчина.*)
- Як склалася доля Ровени та Айвенго? (*Вони одружилися й жили довго й щасливо.*)
- Що відомо про подальшу долю лицаря? (*Айвенго був вірним васалом свого короля і, користуючись його прихильністю, міг би досягнути високих почесей. Але передчасна загибель Ричарда перекреслила всі сподівання Айвенго.*)

Проблемне питання.

- Визначте, втіленням яких ідеалів автора є образ Айвенго.

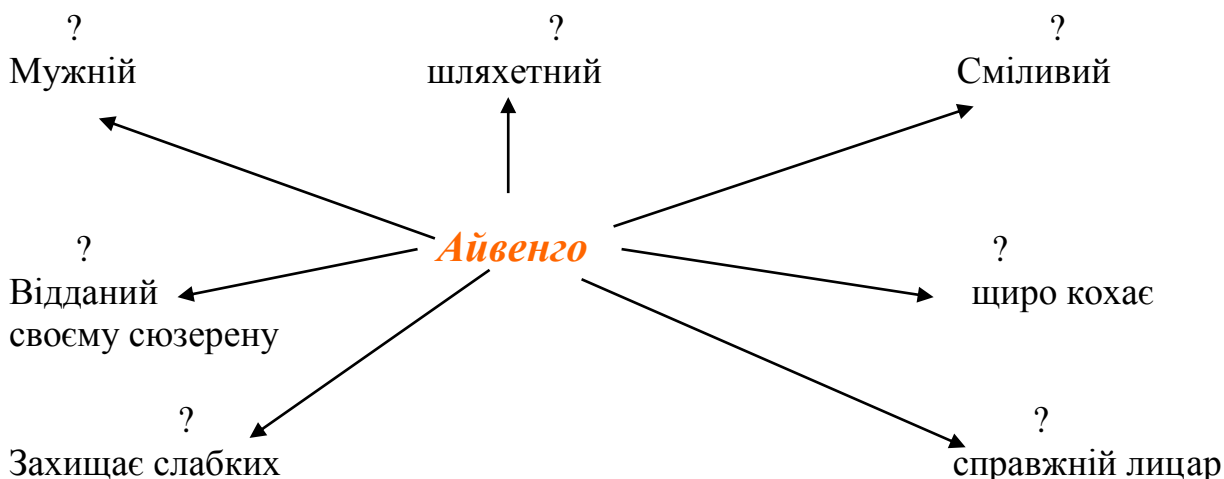
Висновок. Айвенго виступає втіленням честі, порядності, вірності обов'язку та коханій, відданості, доброчинності, шляхетності. Разом з тим автор показує залежність особистості від суспільних процесів.

IV. Закріплення вивченого матеріалу.

Слайд 36

«Групування»

Айвенго як особистість – це

Слайд 37

Вчитель. Прочитавши роман, ми зрозуміли, що автор, як і читачі, захоплюється мужніми, справедливими, вірними героями, що ні за яких обставин не втрачають своєї честі і гідності. І хоча ми розуміємо, що не все в рицарських законах було правильним і більшість із них залишилась у минулому, але від рицарів нам у спадок перейшло найважливіше – прагнення служити добру, бути чесним і справедливим, ставати на захист скривджених. Недарма і зараз найвища похвала хлопцеві або чоловіку – це коли про нього скажуть: «Ось справжній рицар!»

V. Підсумок.

На завершення – «вузлики в дорогу»: висловіть одним реченням те повчальне, що взяли ви в життя з цього заняття.

Вчитель. Чи змінився ваш настрій до кінця уроку? Чи задоволені ви власною діяльністю на уроці? Продемонструйте це так, як реагують на виступи акторів у театрі: якщо тиша – урок виявився невдалим, якщо оплески – повне задоволення.

Слайд 38

VI. Домашнє завдання.

Обов'язкове:

дібрати цитатний матеріал до образів Ровени і Ребекки.

На вибір:

написати твір-мініатюру «Чим приваблює сучасного читача образ Айвенго».

Слайд 39

Дякую за увагу!

Переглянути презентацію можна за посиланням

<https://prezi.com/jlzqmhszkkme/presentation/>